

HANDLEDNINGSPLAN VID SVENSKA SAMSKOLAN I TAMMERFORS

1 Handledning

1.1 Alla handleder

Alla lärare har som uppgift att handleda eleverna i de olika läroämnena, att hjälpa eleverna att utveckla sina färdigheter i studerandet och lärandet, och att förebygga inlärningssvårigheter. Handledningen innebär också att stödja elevens självförtroende, personliga utveckling och förmåga till delaktighet. Varje elev har enligt lagen rätt att få handledning under skolans arbetstider.

I årskurserna 7-9 är det huvudsakligen elevhandledarna som ansvarar för den allmänna handledningen av eleverna. Vi vill dock betona vikten av samarbete mellan elevhandledare, klassföreståndare, speciallärare och ämneslärare när det gäller handledning i mindre grupper och speciellt den individuella handledningen. Vi vill ge alla elever tid och möjlighet att diskutera och få individuell handledning av någon av de nämnda, inte bara då problem har uppstått.

1.2 Vad säger läroplanen om handledning?

Varje elev har alla skoldagar rätt till undervisning enligt läroplanen, handledning, elevvård och stöd samt till en trygg lärmiljö¹. Utbildningsanordnaren ansvarar för att elevernas rättigheter tillgodoses och skapar förutsättningar för skolarbete som främjar detta. Skolans ledning har det praktiska ansvaret för lösningar i anslutning till undervisningen, handledningen, elevvården och stödarrangemangen i skolan, i alla årskurser och i alla läroämnena. Det inkluderar också att förebygga problem och att identifiera och eliminera hinder för växande och lärande i skolan. Varje lärare har ansvar för verksamheten, lärandet och välbefinnandet i sin undervisningsgrupp. Läraren ska påverka dessa genom sina pedagogiska lösningar och sitt sätt att handleda. Till lärarens uppgift hör att följa med och främja elevernas lärande, arbete och välbefinnande, att värdesätta och rättvist bemöta varje elev, att upptäcka eventuella svårigheter i god tid samt att handleda och stödja eleverna. Läraren ska se till att elevernas rätt till handledning samt stöd för lärande och elevvård tillgodoses. Det förutsätter kommunikation med eleverna och vårdnadshavarna, samarbete mellan lärarna och i synnerhet samarbete med elevvårdspersonalen.

1.3 Att stöda elevernas personliga uppväxt, utveckling och delaktighet

- Med hjälp av handledningen främjas elevens självständighet, ansvarsfullhet, självkänsla och färdigheter
- Eleven känner samhörighet till en grupp
- Eleven deltar aktivt i att planera och lösa sina egna ärenden

¹ Lag om grundläggande utbildning 30 § 1 mom. och Lag om grundläggande utbildning 29 § 1 mom. (1267/2013)

- Handledningen anknyter till alla undervisningssituationer, läroämnen och all respons som ges till eleven. Responsen används för att uppmuntra och handleda eleverna.

1.4 Handledning i ett läroämne

Varje lärares uppgift är att i början av studierna ge eleverna behövlig information om de studiemetoder och innehåll som är karakteristiska för läroämnet. Dessutom ska läraren berätta om grunderna för bedömningen, antingen muntligt eller skriftligt, under studierna och slutbedömningen. Grunderna för läroplanen definierar innehållet och målen i läroämnet.

STÖDMATERIAL

Lärarens minneslista:

- Syftet med detta läroämne/denna kurs är ...
- På lektionerna i detta läroämne kommer jag att använda följande metoder ...
- Eleverna kan påverka de metoder som jag använder på lektionerna ...
- På varje lektion behöver du ...
- Jag kommer att bedöma detta ämne ...
- Om provpraxis berättar jag ...
- När du gör läxor i detta ämne är det bra att fästa vikt vid ...
- När du behöver hjälp eller handledning är det bästa sättet att berätta om det till mig ...
- Övriga frågor?
- Övrigt ...

1.5Handledning i samband med stöd

Det är alla lärares uppgift att handleda en elev som behöver stöd för sin skolgång och i studierna i olika läroämnen. Handledningen ska gälla alla undervisningssituationer, läroämnen och den respons eleven får. Målet med handledningen är att stärka elevens självförtroende, förmåga att utvärdera sig själv och lära sig lära och förmåga att planera sin framtid. Uppmärksamhet fästs vid elevens eventuella behov av stöd i fråga om vardagshantering, planering av studier, studiefärdigheter och samarbetsförmåga. Dessa färdigheter ska stärkas med ändamålsenliga metoder och handledning. Genom handledningen ska eleven lära sig att ställa upp mål för sitt lärande och att ta ansvar för sina studier.

Handledningsperspektivet ska beaktas när elevens behov av intensifierat stöd och särskilt stöd bedöms. Som en del av den pedagogiska bedömningen eller den pedagogiska utredningen utvärderas hur den handledning som eleven fått tidigare har räckt till och vilken inverkan den haft och om eleven har fortsatt behov av handledning. Målen och åtgärderna angående handledning skrivs också in i planen för elevens lärande eller den individuella planen (IP) för hur undervisningen ska ordnas. Handledande stöd ska planeras i nära samarbete med eleven och vårdnadshavaren. Sakkunskapen hos elevvårdspersonalen och eventuell biträdande personal ska också utnyttjas.

I den handledning som ges i slutskedet av den grundläggande utbildningen ska man tillsammans med eleven utreda lämpliga möjligheter till fortsatta studier och kontrollera att det stöd som eleven behöver fortsätter på andra stadiet. Eleven och vårdnadshavaren till den elev som behöver stöd ska i slutskedet av den grundläggande utbildningen ges information och möjlighet att diskutera med elevhandledaren och sakkunniga inom elevvården om särskilda frågor i anslutning till elevens fortsatta studier.

2 Yrken, utbildning och arbetslivet

Elevhandledningen tar upp ämnen som studiefärdigheter och skolgång, självkänedom, möjligheter till fortsatta studier, yrken, yrkesområden och arbetslivet. Utöver handledningen i klassrum får alla elever vid behov handledning och rådgivning individuellt eller i smågrupper. Dessutom får eleverna lära sig behärska olika verktyg för kunskapssökning och använda de rådgivnings- och handledningstjänster som samhället erbjuder.

I de lägre klasserna genomförs handledningen i samband med undervisningen i andra läroämnen eller skolans övriga verksamhet.

I grundskolan är handledningen som gäller fortsatt utbildning mer individuell för elever i behov av särskilt stöd än för övriga elever. I handledningen av dessa elever samarbetar elevhandledaren också med sakkunniga inom olika branscher.

Handledningen genomförs oftast under de tre sista åren av den grundläggande utbildningen. Elevhandledningen i klass sköts i allmänhet av elevhandledaren.

I de högsta klasserna i grundskolan ska det ordnas arbetslivsorientering som ger grund för elevernas val av utbildning och yrke. Oftast bekantar sig eleverna med arbetslivet

under en eller två veckor långa s.k. PRAO-perioder. I samband med dem kan eleverna också ges möjligheter att bekanta sig med yrkesutbildningen.

2.1 Praktisk arbetslivsorientering PRAO

Målet med samarbetet mellan arbets- och näringslivet och skolan är att eleven skaffar information om yrkesområden, yrken och arbetslivet samt att eleven får inspiration för företagsamhet.

För eleven ordnas praktisk arbetslivsorientering för att den ska utgöra en grund för val av utbildning och yrke och för att öka uppskattningen av arbete. Eleven ska kunna skaffa egna erfarenheter av arbetslivet och yrken i äkta arbetsmiljöer. I samband med den praktiska arbetslivsorienteringen ordnas det för eleven en möjlighet att bedöma de uppgifter och erfarenheter som han eller hon har fått.

I arrangemangen har det beaktats bl.a.

- anvisningar för eleven, hemmet och arbetsplatsen
- elevhandledarens roll
- klassföreståndarens och ämneslärarnas roller
- läsordningen under PRAO-veckorna ska planeras i överensstämmelse med de anvisningar som kommunen och skolan har meddelat

2.2 Ämnesundervisning och PRAO

Inom ämnesundervisningen ska ämneslärarna i mån av möjlighet anknyta elevernas arbetslivserfarenheter till sina läroämnen

- före erfarenheten (beröringspunkter med ämnet, genomgång av förväntningar osv.)
- efter erfarenheten (upptäckta beröringspunkter med läroämnet, rapportering i olika former, genomgång och uppskattning av erfarenheten)
- på andra eventuella sätt

3Handledning i övergångsfaser

3.1 Förskoleundervisning

Målet med förskoleundervisningen är att utveckla barnets inlärningsfärdigheter innan skolan börjar och att stöda barnets uppväxt och utveckling.

I förskoleundervisningen betonas bl.a.

- Samarbete med hemmet
- Samarbete med skolan
- Gruppdynamik
- Rehabiliterings- och stödåtgärder för barn som behöver särskilt stöd
- Mångprofessionellt samarbete
- Lekfullheten i inläringen

3.2 Övergångsfas: förskoleundervisning – nybörjarundervisning

I denna övergångsfas poängteras

- Samarbete med hemmet

- Informationsförmedling mellan övergångsfaserna
- Samarbete mellan förskola och åk 1 under vårterminen
- Möjlighet för förskoleeleverna att bekanta sig med skolans lokaliteter och rutiner
- Informationsförmedlingspraxis; information om Wilma (Wilma-koder delas ut)
- Besöksdag i skolan för blivande ettor och deras föräldrar
- Infoblad om skolstarten "Välkommen till skolan"
- Vänelevsverksamhet
- Åtgärder från elevvårdens sida
 - tidigt ingripande
 - säkerställandet av en bra skolstart – vid behov ska rätt stödform hittas
- Speciallärares kartläggning på hösten på årskurs ett
- Föräldramöte vid skolstarten

3.3Handledning i de lägre årskurserna

Årskurserna 1–2

Målen i årskurserna 1–2 fördjupas och fortsätter under alla år i de lägre årskurserna.

Målet är:

- att främja utvecklingen av elevernas studiefärdigheter
- att bekanta eleverna med skolans praxis, värden, regler och verksamhetsmodeller
- att bekanta eleverna med inlärningsmiljön och att lära eleverna vårda den
- att komma överens om klassens regler
- att stöda elevernas sociala uppväxt
- att ta hänsyn till andra
- att lära sig arbeta i olika sammansättningar
- att lära sig arbeta under ledning av olika vuxna människor
- att uppföra sig väl på utflykter, fester, besök
- att förebygga uppkomsten av inlärningssvårigheter
- att följa och stöda framskridandet av studier (vid behov stödundervisning eller specialundervisning)
- att handleda eleverna att förhålla sig ansvarsfullt till skolarbetet och uppgifterna
- att handleda eleverna att använda mångsidiga arbetssätt och att skaffa information från olika kunskapskällor
- att öva olika arbetssätt (arbete ensam, i par, i grupper m.m.) och studietekniker

Elevhandledning ordnas på årskurserna 1–2 i samband med undervisningen av olika läroämnen och inom skolans övriga verksamhet. Eleven ska få personlig handledning som stöd för sina studier och val samt i olika vardagsfrågor.

Övergångsfas: åk 2–3

Studierna på årskurs tre är mer kunskapsinriktade och krävande. Man bör uppmärksamma att eleven har ökat ansvar för lärandet och skötsel av egna arbetsuppgifter. Eleven har också ökat behov av handledning och studieteknik.

Samarbetet med vårdnadshavarna är fortsättningsvis viktigt och ett föräldramöte ordnas vid skolstarten.

När eleverna går till årskurs tre borde de redan ha

- klara rutiner
- förmåga att samarbeta
- ha bildat sig en uppfattning om sin egen inlärningsförmåga
- utvecklat sina självbedömningskunskaper
- utvecklat ansvarskänsla

Klassläraren ska säkerställa att uppgifter om elevens eventuella inlärningssvårigheter och stödformer för eleven förmedlas till den följande läraren vid eventuellt lärarbyte.

Årskurserna 3-5

Syftet med elevhandledningen i åk 3–6 är att stöda eleverna

- att bli självständiga
- att ta ansvar i skolarbetet och i utförande av uppgifter
- att utveckla sina färdigheter att skaffa information
- att använda mångsidiga arbetsmetoder
- i samarbetet och beaktandet av andra människor
- vid val av ämnen under den grundläggande utbildningen och i övergångsfaserna

Elevhandledningen på åk 3-5 ordnas huvudsakligen i samband med undervisningen av olika läroämnen och inom skolans övriga verksamhet. Också eleverna på årskurserna 3–5 ska få personlig handledning som stöd för sina studier och val samt i olika vardagsfrågor.

Övergångsfas: åk 5-6

Denna övergångsfas innebär att elever får en klassföreståndare istället för klasslärare och antalet ämneslärare ökar. Önskvärt är att klassläraren kan följa med och undervisa klassen i något ämne under årskurs 6. Övergångsfasen kan innebära följande:

- Överföringsmöte där den blivande klassföreståndaren är med
- Individuella överföringsmöten vid behov då specialläraren och föräldrarna är med
- Blivande lärare kan hälsa på klassen under våren och följa med undervisningen
- Information/samtal med elever och föräldrar om eventuella nya rutiner

3.4 Handledning i de högre årskurserna

Årskurserna 7-9

Handledningen på åk 7–9 inom den grundläggande utbildningen ska ordnas så att den erbjuder eleven en helhet som består av

- elevhandledning i klass
- personlig handledning som fördjupar sig i individuella frågor
- handledning i smågrupper som bygger på social växelverkan
- praktisk arbetslivsorientering

Handledning ges av ämneslärare, klassföreståndare, elevhandledare, rektor och speciallärare. Handledning gällande frågor som rör elevvården ges enligt lagen av elevvården.

För eleven ska det ordnas personlig handledning då eleven har möjlighet att diskutera frågor som gäller hans eller hennes studier, utbildnings- och yrkesval samt levnadssituation. Man kan också ordna handledning i smågrupper.

I slutfasen av den grundläggande utbildningen ska eleven få handledning och stöd i val av fortsatta studier. Eleven ska stödas i att använda handlednings-, rådgivnings- och informationstjänster som undervisnings- och arbetsförvaltningen samt samhället erbjuder.

4 Fördelning av arbetsuppgifter inom handledning

4.1 Rektorn

- skapar möjligheter/förutsättningar för handledningen
- stöder planeringen av handledningen och samarbetet mellan olika aktörer
- ordnar tillräckliga resurser för handledningen och säkerställer att elevernas rätt till personlig handledning är garanterad
- ordnar tillsammans med lärarna och elevhandledarna föräldrakvällar för valfria ämnen för elever i åk (6) 7 och i åk (7) 8
- svarar för klassindelningar
- ordnar/möjliggör för vårdnadshavarna den behövliga informationen om ärenden som påverkar slutbedömningen och möjligheten till fortsatta studier samt den gemensam elev antagningen
- svarar för utdelningen av andra stadiets överföringsblankett samt anvisningar om hur den ska fyllas i
- deltar vid behov tillsammans med handledningspersonalen och vårdnadshavarna i handledningen av de studerandena som har särskilda svårigheter i inläringen och svårigheter i att fullgöra den grundläggande utbildningen
- leder arbetet i elevvårdsgruppen för det förebyggande arbetet
- gör det möjligt att ordna perioder för inläring i arbetet för elever och lärare
- stöder ingripande i mobbning i skolan
- informerar lärarkåren om elevvårdsgruppens arbete

4.2 Klassläraren

- främjar och stödjar elevernas lärande, arbete och välbefinnande
- upptäcker eventuella svårigheter i god tid
- har kontakt med elever och vårdnadshavare
- samarbetar med andra lärare
- samarbetar med elevvårdspersonalen

4.3 Klassföreståndaren

- är för sin klass den vuxna som följer skolgången av en enskild elev och hela klassen
- skapar i sin klass en positiv samarbetsanda och gör skolan och dess verksamhet bekant för sina elever
- ingriper i problemen och handleder vid behov
- håller en regelbunden kontakt med vårdnadshavarna bl.a. i form av föräldramöten och utvecklingssamtal när det gäller framskridandet av elevens skolgång samt via Wilma.

- deltar för sin del i övervakningar enligt skolans praxis
- följer elevens skolframgång tillsammans med ämneslärarna
- kontrollerar och utreder elevens frånvaro tillsammans med ämnesläraren
- ser till att information om skolans ärenden går till eleverna och vid behov till hemmen
- ser till att eleverna avtjänar sina straff
- samarbetar med rektorn, elevhandledaren, specialläraren och annan elevvårdspersonal i problem som gäller klassen eller en enskild elev
- deltar vid behov i elevvårdsgruppens möten
- kan ge lov för högst tre dagars frånvaro

4.4 Ämnesläraren

- handleder i studieteknik i det egna ämnet och ger mångsidig undervisning
- medverkar i utarbetandet av en Plan för elevens lärande eller IP i samarbete med eleven, vårdnadshavarna, klassföreståndaren, specialläraren och vid behov övriga sakkunniga
- samarbetar med klassföreståndaren, elevhandledaren, specialläraren och elevvårdsgruppen. Kontaktar och träffar föräldrar vid behov
- testar regelbundet elevernas studieförframgång
- utvärderar elevens skolframgång i terminsbetyg
- varnar och handleder i tid om eleven riskerar att få en fyra på betyget
- informerar klassföreståndaren och elevhandledaren om ändringar i elevens studieförframgång
- gör frånvaroanteckningar och andra anteckningar i Wilma
- informerar klassföreståndaren om ett straff som tilldelats eleven
- sköter övervakningar på raster och vid andra tillfällen (t.ex. klassresa, studieresa)
- kan kontaktas av vårdnadshavarna under skoltiden

4.5 Specialläraren

- ger deltidsspecialundervisning till en elev med inlärnings-, koncentrations- och/eller anpassningssvårigheter och som behöver förbättra sina studiefärdigheter
- ger kompanjonundervisning med klass- och ämnesläraren
- ger pedagogisk handledning till klass- och ämneslärarna
- undervisar en elev som har befriats från lärokurser
- samarbetar med klassföreståndaren och klass- och ämnesläraren om specialarrangemang i undervisningen för eleven
- följer studiesituationen av elever i behov av stöd, ger personlig handledning och vid behov undervisning
- deltar i skolans pedagogiska stödgrupp och vid behov i elevvårdarbetet
- deltar vid behov och enligt önskemål i utvecklings- och föräldrasamtal

4.6 Elevhandledaren

- bär det huvudsakliga ansvaret för planeringen och genomförandet av elevhandledningen
- håller studiehandledningslektioner enligt den gällande läroplanen
- ger individuell handledning och grupphandledning
- deltar i skolans elevvårdsarbete

- följer och vid behov handleder och stöder elevernas skolgång i samarbete med klassföreståndarna, ämneslärarna och personer som hör till elevvården
- kontakter elevens vårdnadshavare vid behov
- deltar tillsammans med rektorn i planeringen av valfria ämnen
- planerar och ordnar PRAO-perioder
- samarbetar med andra läroanstalter och företrädare för arbetslivet
- handleder eleverna i att välja fortsatta studier och yrke
- handleder och stöder eleverna i övergångsfaserna i utbildningen
- har en konsulterande roll gentemot ämneslärare, klassföreståndare och speciallärare i handledningsfrågor som anknyter till stödet i tre steg

4.7 Kuratorn

- stöder enligt sin grunduppgift elevens skolgång, stöder och främjar elevens sociala välmående samt förebygger förekomsten av problem och ingriper i upptäckta problem
- handlar i situationer där det behövs särskild hjälp och stöd till eleven eller elevens familj och när läraren eller andra vuxna i skolan blir bekymrade för hur eleven klarar sig
- deltar i elevvårdsarbetet och utvecklingen av det

4.8 Den övriga personalen

- deltar i skolans interna fostringsarbete
- informerar de ansvariga personerna om upptäckta missförhållanden som angår arbetsmiljön och elevernas beteende

Tammerfors 16.4.2016